

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

אחרון של פסח, ה'תש"ל

חלק ג – י"ל לש"פ תזריע-מצורע, וא"ו אייר, ה'תשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל

לזכות

התאומות דבורה שתחי' ורבקה שתחי'
בקשר עם יום הולדת שלהם לי ניסן, אדר"ח אייר

ולזכות אחיהם ואחיותיהם

מנחם מענדל, אסתר שיינדל, חנה,

שלום דובער, שטערנא שרה ושיינא

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יצחק שמואל לייב וזוגתו מרת נורית תחי' שיחיו לוינזון

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' יוסף מאיר וזוגתו מרת חי' לאה שיחיו לוינזון

ר' מרדכי מעשיל וזוגתו מרת שושנה שיחיו סגל

ב

בי"ה. כבי מני"א תשט"ו
ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ כו'
מוה' ירוחם פישל שי שוי"ב

שלום וברכה!

נבהלתי להידיעה טלפנית את אשר קרה לזוגתו תחי, אף כי בודאי ישלח השי"ת דברו וירפאה. וזה עתה נתקבל גם הפיי"ש שלו, ויקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע, ואחכה לבשורה טובה מכת"ר. ועי"פ הידוע יפה שעה אחת קודם. וגלגול דאורייתא, שיודיע טוב גם בהנוגע לעצמו.

בברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ב

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (זקלס, תשנ"ח).
מוה' ירוחם פישל שי שו"ב: אורוטישיק, מאנטרעאל.
ישלח .. דברו וירפאה: ע"פ תהלים קז, כ.
וגלגול דאורייתא: ע"פ קידושין כז, ב.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תזריע-מצורע, וא"ו אייר הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק שלישי מהתוועדות אחרון של פסח ה'תש"ל, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לימים ראשונים דחה"פ וחלק שני לימים אחרונים דחה"פ).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מ"אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ב' אייר, ה'תשע"ה,
שבעים שנה להסתלקות הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

צדקנו בקרוב ממש, ויהפכו הימים הנ"ל לששון ולשמחה ויעשה התספורת, שפנימית הענין בזה – ראשית הגז, בעתה ובזמנה.

בברכה לבשו"ט מהוספה בתורה ומצותי, ובוה עניני פנימיות התורה, הלוך והוסיף,

ובברכה לחג הפסח כשר ושמח

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

נ.ב.

לא נעלם ממני מכתב הרה"ג הרה"צ וכו' ז"ל ממונקאטש (בעל המחבר מנחת אלעזר), שענה בשאלה בהנ"ל כמדומה לי להקדים ללי"ג בעומר, (כי אין בשעה זו הספר ת"י). אבל במחכת"ר, דבריו בהנ"ל הם דברי סברתו. וקרוב לודאי לומר שבאם הי' לנגד עינינו טעמים האמורים הנ"ל בנוגע לתספורת – גם הוא הי' מורה כפי האמור. ובכ"א – באתרא דרב ותלמידיו – הלכה כרב, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר.

וצע"ק מגן המלך הובא בשע"ת שו"ע או"ח סתק

ויהפכו הימים הנ"ל לששון ולשמחה: ראה ירמ"י לא, יב. זכרי' ח, יט. רמב"ם הל' תעניות בסופן.

התספורת, שפנימית הענין בזה – ראשית הגז: ראה גם אג"ק ח"ה שם (וש"ג). חכ"א אגרת דיתתמא. ר"ד בעת גזיזת השערות – יו"ד תמוז תשי"ב; כ"ו מנ"א תשי"ג (תו"מ התוועדות ח"ו (תשי"ב ח"ג) ע' 24; ח"ט (תשי"ג ח"ג) ע' 129 ואילך).

מכתב הרה"ג הרה"צ וכו' ז"ל ממונקאטש .. להקדים לל"ג בעומר: נעתק בספר "הילולא דרשב"י" לריא"ז מרגליות (ירושלים, תש"א) יד, ב – במענה לשאלתו הוא אודות בנו, שיום הולדתו חל בכ"ד מנ"א.

באתרא דרב .. הלכה כרב: ראה שבת יט, ב.

מגן המלך הובא בשע"ת שו"ע או"ח סתק : כנראה הכוונה לדברי גן המלך שהובאו בשע"ת שו"ע או"ח סתקל"א סק"ז (לענין תגלחת לקטן בחוה"מ) – ד"מותר להשהות שמחת התגלחת שעושיין לקטן כדי להגדיל השמחה במועד, ומצוה נמי איכא בכך כו', ע"ש" (וממשיך בשע"ת שם – ש"הענין של השמחה הוא מנהג א"י גם כן, שעושיין שמחה בהתגלחת הראשונה של קטן שמחנכין אותו במצוה להיות לו פיאות הראש. ועיין בפע"ח שער ספירת העומר שכ' בענין ההולכים על קבר רשב"י ור"א בנו במירון בל"ג בעומר, שראה את מורו האריז"ל שהלך שם לגלח את בנו במשתה ושמחה בימים ההם, ע"ש"). וראה בזה גם אג"ק ח"א אגרת ג'שפד. ח"ד אגרת ד'תשפח.

כה. במכתב הכללי¹⁴¹ מדובר אודות הדין ש"מילת זכריו .. מעכבת בו מלאכול בפסח"¹⁴², שמזה למדים הוראה בנוגע לגודל הענין דחינוך הבנים – שאם ההורים לא מילאו חובתם לבניהם להכניסם ב"ברית" עם הקב"ה באופן שתהי' "בריתי בכשרכם לברית עולם"¹⁴³, אזי חסר גם אצל ההורים, ולא רק בענין טפל, אלא בענין חמור – שאינם יכולים לקיים מצות קרבן פסח, שהיא אחת משתי המצוות עשה שחמורים יותר מכל רמ"ח מצוות עשה¹⁴⁴.

אך עדיין נשאלת השאלה: מהי ההוראה בנוגע לנשי ישראל, שאינן חייבות בענין החינוך (בתור מצות חינוך), כמו שאינן חייבות למול את בניהם?

וכל זה – נוסף על השאלה מהי ההוראה לאלו שלפני הנישואין, או לאלו שזה עתה נישאו ועדיין לא נולדו להם בנים, או לאלו שבניהם הם לאחרי גיל י"ג שנה, שאז אין מילת הבן מעכבת את האב מלאכול בפסח?

כו. ויובן ממה שמצינו דוגמת זה בנוגע למצות תפילין:

ענינה של מצות תפילין היא הכוונה לשעבד את המוח והלב¹⁴⁵. וכידוע שכוונה זו אינה דבר נוסף על המצוה, כמו בכל המצוות, אלא היא חלק מהמצוה (כמו במצות סוכה, שהענין ד"למען ידעו דורותיכם וגו'"¹⁴⁶ הוא חלק מהמצוה)¹⁴⁷.

ובנוגע לנשים שפטורות ממצות תפילין – הרי זה רק בנוגע לקיום המצוה בפועל, אבל כודאי יש אצלן הכוונה דשעבוד המוח והלב.

והענין בזה – שהחילוק בין אנשים לנשים הוא, שאנשים, שיש להם שעבוד רק להקב"ה, חייבים בכל המצוות, משא"כ נשים, כיון שאמרו רז"ל¹⁴⁸ "אין לך אשה כשרה בנשים אלא אשה עושה רצון בעלה", הרי מובן שמצד השעבוד להקב"ה יש להם גם שעבוד לבעליהן, ולכן נפטרו ממצוות עשה שהזמן גרמא¹⁴⁹.

[ואף שישנן גם אלו שלא נישאו עדיין – הרי התורה על הרוב

(141) ד"א ניסן שנה זו (אג"ק חכ"ו ע' שנח ואילך).

(142) יבמות ע, ב. רמב"ם הל' ק"פ פ"ה ס"א. וש"נ.

(143) ראה תו"מ חנה"ע ע' 211. וש"נ.

(144) תדבא"ר פ"ט. רמ"א אה"ע סוסס"ט.

(145) ראה כריתות בתחלתה. (146) ראה תו"מ חל"ג ריש ע' 58. וש"נ.

(147) ראה תו"מ חנה"ע ע' 211. וש"נ.

(148) לך לך יז, יג.

(149) ראה תו"מ חל"ג ריש ע' 58. וש"נ.

תדבר¹⁵⁰, ובכלל הרי הציור של אדם השלם הוא דוקא באופן ש"זכר ונקבה בראם גוי ויקרא את שמם אדם"¹⁵¹, ולולי זאת הרי זה "פלג גופא"¹⁵²].

וכיון שכן, הרי מובן, שבנוגע לענינים שאינם בסתירה לשעבוד לבעליהן, כמו הענין דשעבוד המוח והלב, חייבות גם הנשים. ועד"ז מובן בנוגע להלימוד האמור בנוגע לענין החינוך, שענין זה שייך לא רק לאנשים, אלא גם לנשים, כיון שאין זה בסתירה לשעבוד לבעליהן.

כז. ויומתק הענין — גם ע"פ נגלה בנוגע להלכה:

בנוגע לפטור של נשים ממצוות עשה שהזמן גרמא — יש לומר כב' אופנים: (א) נשים אינן חייבות כלל במצוות אלו. (ב) גם הנשים מחוייבות בהם, אלא שיוצאות ידי חובתן עי"ז שבעליהם מקיימים אותם. ומסתבר לומר כאופן הב' — דלכאורה קשה: וכי משום היותה "אשה כשרה" ש"עושה רצון בעלה", עלי' להפסיד את קיום המצוה?! ועכ"ל, שיוצאת י"ח ע"י בעלה, וכך יש לה גם את כל הענינים שפועלת המצוה (וכידוע הראיות שמביאים על זה בנגלה דתורה)¹⁵³.

וכן הוא להדיא בכתבי האריז"ל — באותיות של קבלה (כדלקמן), אבל מובן שמ"ש האריז"ל ע"פ קבלה מוכרח להתאים גם ע"פ נגלה, וכידוע שהאריז"ל הי' למדן גדול¹⁵⁴, כפי שמעיד עליו הרח"ו,

— והרי הרח"ו (שהי' מבוגר מהאריז"ל¹⁵⁵) הי' "מבין" בנוגע לנגלה, וכידוע שהי' מהיחידים שקיבלו סמיכה, שכן, בעת המחלוקת של מהר"י בי רב עם הרלב"ח בנוגע לחידוש הסמיכה, סמך מהר"י בי רב כמה מתלמידיו, והם סמכו כמה מתלמידיהם, וא' מהם הי' הרח"ו¹⁵⁶, כך, שאפשר לסמוך על ה"מבינות" שלו —

בכתבו¹⁵⁷ שהאריז"ל הי' "מהיר וקל העיון בתכלית", ואעפ"כ הי' מעיין בכל הלכה והלכה ששה דרכים של פלפול .. ואח"כ דרך שביעי ע"ד הסוד", ו"עד שהי' נלאה ומזיע זיעה גדולה".

(150) ראה מו"נ ח"ג פל"ד. (155) ראה שה"ג (להחיד"א) ערך מהרח"ו.

(151) בראשית ה, ב. (156) ראה שה"ג שם. וראה גם

(152) זח"ג ז, ב. קט, ריש ע"ב. רצו, א. (157) התועדויות תשמ"ה ח"א ע' 468.

(153) ראה לקו"ש חל"א ע' 96. וש"נ.

(154) ראה גם תו"מ חני"ד ריש ע' 339. (157) שעהמ"צ פ' ואתחנן.

וש"נ.

הוספה

בי"ה, ט' ניסן תשי"ח
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה' שאול שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — בו שואל כיון שימלאו לבנם חיים שליט"א שלש שנים בימים דבין המצרים אם יקדים התספורת ללי"ג בעומר שנה זו או יתכה ויאחרה ללי"ג בעומר שנה הבע"ל.

והנה הורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, אשר ענה לכמה משואליו, שלא להקדים התספורת קודם שלש שנים אפילו אם היו טעמים שונים להקדימה. לאידך גיסא — ידוע מכ"ק מו"ח אדמו"ר בענין התספורת, שזה נוגע להמשכת קדושה בנפש הילד. שמוזר מובן שכל שאפשר להקדים המשכת קדושה זו, אין ענין לאחרה.

ועי"פ הנ"ל מובן — שבנדון דידי' נכון לעשות התספורת **תיכף ולאחרי** ימים הנ"ל האסורים בתספורת, ומנהג ישראל הרי תורה היא.

ויחי רצון אשר עי"פ האני מאמין בכל יום שיבוא — נזכה לביאת משיח

הבא בשולי האגרת (ד"ה וצע"ק מגן המלך) נרשם בכת"ק על העתק המזכירות, וכנראה לא נגמרה כתיבתו. מוה' שאול: לוי, בני ברק.

הורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר .. שלא להקדים התספורת קודם שלש שנים: ראה אג"ק שלו ח"ב אגרת תקפה (ע' תלח — נעתק ב"היום יום" ד אייר). וראה גם אג"ק ח"ז אגרת א'תתקפ. ביצח. ח"א אגרת ג'תלח. ח"ד אגרת ד'תשפח. ח"ה אגרת ו'תתמט (ס"א). ח"ט אגרת ז'רפז. ח"כ אגרת ז'תקטס. ח"כ"ב אגרת ח'תקו. ח"כ"ד אגרת ט'שיח.

ידוע מכ"ק מו"ח אדמו"ר .. שמוזר מובן .. אין ענין לאחרה: ראה אג"ק שלו ח"ג אגרת ד'תתמט (ע' שנה — נעתק ב"היום יום" שם). וראה גם אג"ק ח"ה אגרת א'רמב. ח"א אגרת ג'שפר. ג'תלח. ח"ד אגרת ד'תשפח. ד'תתקעט. ה'פא. ח"כ"ב אגרת ח'שלה.

לעשות התספורת תיכף ולאחרי ימים הנ"ל האסורים בתספורת: ראה גם אג"ק ח"ה שם. ח"כ"ד אגרת ט'שלד.

ומנהג ישראל הרי תורה היא: ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז או"ח סוסק"פ. סת"ב סי"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז. ועוד. וראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א.

וע"י ענין החינוך נעשה ענין הפסח — כשני הפירושים שבו: (א) "וחמלתי" ¹⁸⁷, מלשון רחמנות, (ב) "ודלגתי" ¹⁸⁷, היינו, שהקב"ה מדלג על כל הענינים הבלתי-רצויים, ועד שמדלג על הקץ ¹⁸⁸, ומוציא את בני"מהגלות, ומביא אותם לביהמ"ק השלישי, למטה מעשרה טפחים, ו"נאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים" ¹⁸⁹, בקרוב ממש.

* * *

והגע עצמך: להיותו קדוש וטהור, ללא מחשבות המבלבלות, וגם ללא דאגות הפרנסה, כידוע ¹⁵⁸ שהי' לו קרוב עשיר שתמך בו כדי שיוכל ללמוד במנוחה, ובהיותו בעל כשרונות נעלים בעיון ותפיסה מהירה — הרי מובן עד כמה גדלה מעלת לימודו של האריז"ל בהשגה דרכים שבלימוד ההלכה, ועאכ"כ לאחרי גודל היגיעה עד שהי' מזיע, שע"ז הי' ה"מצאת" ¹⁵⁹ באופן נעלה ביותר.

וכיון שכן, הרי בודאי שלימודו ע"ד הסוד לא הי' יכול להיות בסתירה להלימוד ע"ד ההלכה.

ובנוגע לעניננו, מפורש להדיא בכתבי האריז"ל ¹⁶⁰ שמצות עשה שהזמן גרמא הם ב"אותו מקום שהם (נוקבא ודכורא) דבוקים ביחד", "ולכן הנשים פטורות ממ"ע שהזמן גרמא, דנוקבא אתכלילת בדכורא, א"כ, בעשות הזכר את המצוה אין מהצורך שגם הנשים תעשנה לבדנה, כי כבר נכללת עמו בעת שעושה אותה המצוה וכו'".

וענין זה מתאים עם האמור לעיל שנשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא, לפי שיוצאות י"ח ע"י בעליהם.

כח. אך עפ"ז אינו מובן: מדוע מדגישים שמילת הזכרים מעכבת את האישי, ולא את האשה?

והביאור בזה — לפי שהתורה על הרוב תדבר, ובדרך כלל, כאשר האישי אינו נמנה על הפסח (מצד העיכוב דמילת בנו), גם האשה אינה נמנית על הפסח; אך כאשר היא "אשה כשרה" — הרי היא פועלת עליו שיוכל להימנות ולאכול מהפסח ע"י שימול את בנו, כידוע הפירוש ¹⁶¹ במארז"ל "אשה כשרה עושה רצון בעלה" — שהיא פועלת את ה"רצון" אצל בעלה, שירצה לעשות מה שצריך.

וע"ד מארז"ל ¹⁶² בנוגע לבני"ש עושיין רצונו של מקום" — שנוסף על הפירוש הפשוט שבני"ש מקיימים רצונו של הקב"ה, ישנו גם הפירוש ¹⁶³ שבני"ש פועלים אצל הקב"ה רצון חדש, והיינו, שכאשר יהודי לומד תורה ומקיים מצוות, אזי נעשה בדרגת צדיק, עליו נאמר ¹⁶⁴ "ותגזר אומר ויקם לך", "צדיק גזור והקב"ה מקיים" ¹⁶⁵, כך, שכאשר הקב"ה אינו רוצה

(163) ראה לקו"ת ברכה צט, ג. ובכ"מ.

(164) איוב כב, כח.

(165) ראה תענית כג, א. זח"ב טו, א.

(161) ראה גם תו"מ חל"ד ע' 167. וש"נ. שבת נט, ב.

(162) ברכות לה, ב. ועוד.

(158) ראה שה"ג שם ערך האריז"ל.

(159) ראה מגילה ו, ריש ע"ב.

(160) טעהמ"צ פ' בראשית.

(189) נוסח ברכת "אשר גאלנו" בהגש"פ (פסחים קטז, ב).

(187) פרש"י בא יב, יג.

(188) ראה שהש"ר פ"ב, ח (א).

להשפיע ענין של ברכה, מתפלל הצדיק ומבטל זאת, ופועל אצל הקב"ה רצון חדש — כידוע בפירוש "יהי רצון" 166 — להיות רופא חולים ומברך השנים.

ועד"ז בנוגע לבנ"י — "אתם קרויין אדם" 167, "ע"ש אדמה לעליון" 168 — אצל איש ואשה, שעליהם אמרו רז"ל 169 "זכו שכינה ביניהם", ועד שכל האמור בשיר השירים בנוגע לאיש ואשה קאי על הקב"ה וכנס"י — שנוסף על הפירוש ש"אשה כשרה עושה רצון בעלה" כפשוטו, ישנו גם הפירוש שהיא פועלת את הרצון של בעלה.

וכדברי הגמרא 170 בנוגע למעלת הנשים: "דיינו .. (ש)מצילות אותנו מן החטא". ואף ששם מדובר אודות חטא פרטי, חטא הידוע — הרי כן הוא גם בנוגע לכל החטאים, וכמובן גם מדברי הגמרא 171 "חכמות נשים בנתה ביתה" 172, זו אשתו של און בן פלת, ואולת בידה תהרסנה 172, זו אשתו של קרח".

כט. ומכל זה מובן, שאף שהחייב דחינוך מוטל על האב 173, הרי הוא מוציא י"ח גם את האם, כך, שגם היא שייכת ויש לה חלק בזה, ובמילא צריכה גם היא לעסוק בזה באופן השייך אלי'.

וכל זה — נוסף לכך שהפטור דנשים הוא רק בנוגע למצות חינוך, אבל עדיין חייבות הן ב"הוכח תוכיח את עמיתך" 174, "לפני עור לא תתן מכשול" 175, "ואהבת לרעך כמוך" 176 — שבכל ענינים אלו אין חילוק בין אנשים לנשים.

ומובן, שאם הדברים אמורים בנוגע לכל בנ"י, ש"כל ישראל ערבים זה לזה" 177, הרי בודאי שכן הוא בנוגע ליחס של האשה לילד שלה ("אֵ" אייגענעם קינד"), וכהפס"ד ש"עניי עירך קודמין" 178, שלכן צריכה גם היא לעסוק בחינוך, גם אם אין זה בתור מצות חינוך.

ויש להוסיף ולהמתיק יותר — ע"פ נגלה:

166 ראה תו"מ סה"מ אייר ע' רעא האב — שבוה ניתוסף טעם שאצל האם יכול ואילך. וש"נ.
 167 יבמות סא, רע"א. (174 קדושים יט, יז.
 168 ראה של"ה ג, רע"א. ועוד. (175 שם, יד.
 169 סוטה יז, א. (176 שם, יח.
 170 יבמות סג, סע"א ואילך. (177 שבועות לט, סע"א. וש"נ.
 171 סנהדרין קי, א. (178 ב"מ עא, רע"א. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"ז הי"ג. טוש"ע חו"מ רסצ"ז. שו"ע (172 משלי יד, א.
 173 וכן בנוגע לחיוב דמילה שמוטל על אדה"ז ריש הל' הלוואה.

ידועה החקירה 179 בנוגע ל"הוכיח תוכיח", וכן בנוגע ל"לפני עור" — אם זה פרט בכל מצוה בפני עצמה, או שזהו ציווי כללי בנוגע לכל הענינים.

ובנוגע לענינו: אם נאמר שזהו פרט בכל מצוה בפני עצמה, נמצא, שמצד זה יש חיוב על האשה בנוגע לחינוך ומילה כמו החיוב על האישה.

ל. ובנוגע לפועל:

יש להתעסק בכל הענינים הקשורים עם אמיתית ענין החינוך — שלא להניח לילד להתנהג כרצונו, ולבחור בעצמו את דרכו בחיים, אלא כמודגש במצות מילה שתיכף ומיד 180 מכניסים אותו ב"ברית עולם" עם הקב"ה.

ובאופן כזה צ"ל כללות החינוך — לפעול לא רק על הנשמה, אלא גם על הגוף — "בריתי בכשרכם לברית עולם" (ועד שגם גוי יכול לראות זאת), ובאופן שפועל חלישות התאוה כו' 181 (שהרי לבטלה לגמרי אי אפשר, כיון שיש בה צורך 182 בשביל קיום העולם, כדברי הגמרא 183 שכאשר ביטלו יצרא דעבירה לא נמצאה ביצה לחולה. וכשם שיש צורך לעסוק בעניני העולם באופן ד"מלאכתך עראי" 184, בשביל התועלת בעניני קדושה, כמו "מכשירי מצוה", שלגבי כמה ענינים יש להם דין כמו המצוה עצמה).

ואופן ההתעסקות בזה צ"ל מתוך "שטורעם", וללא פשרות — כטבע בני אדם שגם אם בנוגע לעצמו מסכים להתפשר "למחצה", "לשליש" או "לרביע", הנה בנוגע לטובת הילדים משתדל ביגיעה עצומה שתהי' בתכלית השלימות; ועאכו"כ בנוגע לענין החינוך שהשפעתו נמשכת על כל השנים שלאח"ז, "גם כי יזקין לא יסור ממנה" 185, מבלי הבט על כך ש"כמה הרפתקי" 186 יעברו עליו — הרי בודאי שההורים ימסרו נפשם לשעה קלה, כדי שבמשך עשירות בשנים יהי' לילדים כל טוב גשמי ורוחני.

(179 ראה תו"מ ח"ד ס"ע 334 ואילך. (182 וע"ד שיש צורך במעט גאווה, "אחד משמונה בשמינית" (סוטה ה, א) — לא מצד עצמו, אלא מצד התורה, כדי שיהי' כבוד התורה לאמיתתו. (183 יומא סט, ב. וש"נ.
 (184 ראה לקו"ש ח"ז ע' 347. וש"נ.
 (185 משלי כב, ו.
 (186 ראה קידושין לג, סע"א.